

AKREDITACIJA LABORATORIJA U KONTROLI HRANE

Kozačinski¹, L.

U približavanju EU Republika Hrvatska preuzela je obveze usuglašavanja svoje legislative sa zakonodavstvom zemalja članica unije, što uključuje obiman posao regulative na svim područjima javnog života. Posebno se to odnosi na propise vezane za zdravstvenu ispravnost, sigurnost i higijenu hrane. Sklapanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju preuzeta je i obveza usklađivanja u području tehničkih propisa, normizacije, ocjenjivanja sukladnosti, akreditacije i mjeriteljstva. Ujedno, to podrazumijeva promjenu strukture laboratorija u kontroli hrane te uspostavu sustava za ustroj laboratorija i njihovu akreditaciju.

U smislu odredaba Zakonu o akreditaciji (NN broj 158/2003) akreditacija (ovlašćivanje) je postupak kojim neovisno akreditacijsko tijelo službeno potvrđuje pravnoj ili fizičkoj osobi da je sposobna provoditi određene poslove. Za trajno i neometano obavljanje poslova nacionalne službe za akreditaciju Vlada Republike Hrvatske uredbom osniva neovisno akreditacijsko tijelo kao javnu ustanovu. Akreditacijsko tijelo započinje s radom 1. siječnja 2005. godine. Zakonom o normizaciji (NN broj 163/2003) a u prijelaznom periodu do osnivanja neovisnog hrvatskog normiranog tijela Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo (DZNM) određen je za obavljanje navedenih poslova.

Stupanjem na snagu Zakona o hrani (NN broj 117/2003) uređen je i sustav ovlaštenih ispitnih laboratorija i referentnih laboratorija. Naime, laboratorijske analize uzoraka točno specificiranih zakonskim odredbama u čl. 20., 62. i 67. citiranog Zakona obavljaju laboratoriji ovlašteni bilo od ministra poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva ili od ministra zdravstva, ovisno o nadležnosti.

Ovlašteni ispitni laboratoriji mogu biti ovlašteni za obavljanje osnovne, specijalizirane ili specijalizirane

djelatnosti s mogućnošću izdavanja međunarodnih certifikata. Bez obzira na djelatnost, laboratoriji moraju zadovoljiti određene uvjete koje propisuje ministar poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva ili ministar zdravstva (osnovna djelatnost) ili laboratorij mora zadovoljiti uvjete određene dobrom laboratorijskom praksom ukoliko je njegova djelatnost specijalizirana kao i posebne uvjete koje određuje nadležno ministarstvo. Tek ispitni laboratoriji ovlašteni za obavljanje specijalizirane djelatnosti s mogućnošću izdavanja međunarodnih certifikata moraju ispunjavati uvjete utvrđene odgovarajućim normama i biti akreditirani od nezavisne institucije. Akreditacija, ocjenjivanje i ovlašćivanje ispitnih laboratorija može se odnositi na pojedine analize ili skupine analiza kao i na analize vezane uz pojedine vrste hrane. Svakako da će dobivene ovlasti uvjetovati i stalnu provjeru stručnosti kao i odgovarajuću edukaciju zaposlenih.

Referentni laboratoriji su ovlašteni od strane ministra poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva ili ministra zdravstva. Prema odredbama Zakona o hrani (NN RH broj 117/2003), za svaku analizu koja se provodi radi službene kontrole zdravstvene ispravnosti ili kakvoće hrane ovlašćuje se jedan laboratorij kao referentni laboratorij za tu analizu. Dakako, isti laboratorij može biti referentan za više analiza, ukoliko ispunjava uvjete utvrđene određenim normama i akreditiran je od nezavisne institucije. Referentni laboratorij savjetuje nadležno ministarstvo, te koordinira i pruža podršku laboratorijima putem edukacije i aktivnosti vezanih uz tehničke standarde i metodologije obavljanja pojedinih analiza. Ujedno, referentni laboratoriji moraju pratiti stručnost ovlaštenih ispitnih laboratorija na način da organiziraju usporedne testove standardiziranih uzoraka uz sudjelovanje u testovima na

¹ Dr.sc. Lidija Kozačinski, docent, Zavod za higijenu i tehnologiju animalnih namirnica, Veterinarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Heinzelova 55, Zagreb

nacionalnoj i međunarodnoj razini. Na koncu, referentni laboratoriji osiguravaju provedbu i primjenu unutarnjeg sustava osiguranja kakvoće rada (vrednovanje metode, vođenje evidencije, skladištenje reagensa, sigurnost i rutinsko kalibriranje opreme). Referentne laboratorije financira odgovarajuće Ministarstvo, koje je donijelo odluku o ovlasti.

ZAŠTO AKREDITACIJA?

Na koncu pitanje - zašto akreditacija? Laboratoriji za kontrolu hrane i sada obavljaju određeni niz pretraga za koje izdaju analitičke izvještaje na osnovi kojih se donosi prosudba o zdravstvenoj ispravnosti određene pošiljke. Međutim, postavlja se opravdano pitanje točnosti rezultata, mjerne sigurnosti, postojanja grešaka i utjecaja na točnost rezultata. Tu je i pitanje dokumentacije laboratorija, sustava odgovornosti i nadležnosti, certifikata kojima osoblje u laboratoriju dokazuje osposobljenost za rad na određenim uređajima. Ne manje važno jest pitanje načina postupanja s uzorcima prilikom prijama u laboratorij ali i načina uzorkovanja (radi li to osoblje laboratorija ili to radi netko izvan laboratorija i ako da postoji li potvrda o osposobljenosti za takvu vrstu posla). Naravno, tu je i pitanje analitičkih metoda. Je li ona standardizirana ili je laboratorij razvio svoju metodu, i u koliko jest je li ona validirana. Je li laboratorij uključen u međulaboratorijska ispitivanja? Stoga je važno da laboratorij ima potvrdu kojom dokazuje osposobljenost za svoj rad, a upravo akreditacija je priznanje da je laboratorij osposobljen za provedbu određenih ispitivanja. Njegovo će izvješće o izvršenoj analizi biti u neku ruku certifikat u čiju se vjerodostojnost ne sumnja. Naravno da je i u sustavu nadzora i kontrole namirnica u okvirima veterinarsko-sanitarne inspekcije i na način kako je to rečeno u Zakonu o hrani, veoma važan odabir laboratorija, jer se na osnovi izdanih mišljenja donosi odluka o daljnjem postupku s namirnicom.

Akreditacija je stoga od interesa za proizvođače uključujući i mesne industrije, tijela državne uprave i organizacije u čijoj je djelatnosti ispitivanje, umjeravanje, potvrđivanje ili nadzor. Iako dragovoljna, akreditacija laboratorija sve više postaje imperativ, jer je put do povjerenja korisnika usluga - industrije, javnih ili državnih ustanova za koje obavlja ili su naručene usluge ispitivanja ili potvrđivanja proizvoda. ■

Racionalizacija u svakoj točki

Struke
trebaju
stručnjake

Softver za poduzeća, specijaliziran za pojedine struke

s integriranim praćenjem podrijetla
prema EU UREDBI 178/2002

Smanjite drastično svoje troškove
EOP-kompletnim rješenjem s inte-
griranim logističkim konceptima za

- Klanje & rasijecanje
- Meso & kobasičarski proizvodi
- Perad & divljač
- Riba & delikatese

Odlučite se sada za osiguranu
budućnost svog poduzeća!

Mi smo tu za Vas:

CSB-System
INTERNATIONAL

CSB-System AUSTRIA GmbH, A-1120 Beč
Tel.: +43 (0)1 8158283; Faks: +43 (0)1 8158283-25
office@csb.at, www.csb-system.com

